

Hřebíčková, Daniela

Janáčkův žák Josef Blatný : pedagog, skladatel a varhaník

Musicologica Brunensia. 2024, vol. 59, iss. 1, pp. 43-62

ISSN 1212-0391 (print); ISSN 2336-436X (online)

Stable URL (DOI): <https://doi.org/10.5817/MB2024-1-3>

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/digilib.80092>

License: [CC BY-SA 4.0 International](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/)

Access Date: 12. 07. 2024

Version: 20240702

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

Janáčkův žák Josef Blatný: pedagog, skladatel a varhaník

Janáček's Student Josef Blatný: Teacher, Composer and Organist

Daniela Hřebíčková / hrebickova.daniela@seznam.cz

Faculty of Music, Janáček Academy of Performing Arts, Brno, CZ

Abstract

This text describes the life of Josef Blatný (1891–1980), Brno-based composer, organist and teacher. It provides an insight into his education in composition under Leoš Janáček (1909–1912) and his work at the Brno Conservatory as an organ teacher (1928–1956). Through personal correspondence with the painter and poet Bohuslav Reynek, the personality of this composer is approached. The focus is on his membership of the Moravian Composers' Club, which performed Blatný's compositional novelties from 1922 until 1948 and where he was in contact with Janáček as its chairman. Attention is paid to Josef Blatný's compositional style and possible influences of Janáček. The text includes an overview and background information on organ compositions. There has been no specific publication on Josef Blatný yet. This research aims to provide a comprehensive overview of the findings about this Brno composer of the last century.

Key words

Josef Blatný, Leoš Janáček, Brno Conservatory, Moravian Composers' Club, organ works

Úvod

Josef Blatný (1891–1980) je dnes znám především instruktivními skladbičkami pro klavír. Tento žák Leoše Janáčka, hudební skladatel, varhaník a pedagog však zkomponoval celkem 72 opusů pro klavír, varhany a komorní uskupení či sborové i sólové vokální skladby. Téměř 30 let vyučoval hru na varhany na brněnské konzervatoři, několik let i improvizaci na JAMU. V letech 1934–1941 působil jako první český varhaník a ředitel kůru v kostele sv. Jakuba, ve kterém do té doby působili pouze němečtí varhaníci. Byl činným členem původního Klubu moravských skladatelů od jeho založení roku 1922 až do zániku roku 1948, na jehož koncertech bylo pravidelně prováděno jeho dílo. Jsou dochovány četné záznamy v dobových periodikách i recenze jeho skladeb od významných hudebních kritiků tehdejší doby, kterými byli Gracian Černušák (1882–1961), Jan Racek (1905–1979) nebo Bohumír Štědroň (1905–1982).

Josef Blatný žil v období velkého rozvoje brněnské hudební kultury, na čemž se značnou měrou podílel Leoš Janáček a jeho žáci. Podle Jana Racka bylo Brno především v období meziválečných let městem avantgardním. Avšak v hudbě a především právě u členů Klubu se tyto tendence projevovaly ze všech druhů umění nejméně. Generace Janáčkových žáků, narozená především okolo 90. let 19. století často navazovala na tvůrce české hudby Bedřicha Smetanu a Antonína Dvořáka a inspirovala se moravským folklorem.¹ Tito moravští skladatelé po vzdělávání u Leoše Janáčka často obraceli pozornost k pražské skladatelské škole a zejména k Vítězslavu Novákovi.² Avšak i do tvorby některých těchto skladatelů³ postupně pronikaly nové prvky.⁴

Josef Blatný byl jedním z mála Janáčkových žáků, kteří studovali skladbu pouze u něj. Přesto, ale možná i právě proto se hudebním výrazem zcela odvracel od Janáčkovy dramatickosti a vytvořil své vlastní samostatné hudební myšlení.

Vzhledem k profesní profilaci autorky je článek zaměřen i na varhanní tvorbu skladatele, která se v současných programech varhanních koncertů objevuje spíše zřídka, ačkoli se jedná o skladby, které byly ve své době kladně přijímány a prováděny renomovanými interprety.⁵

1 RACEK, Jan. *Leoš Janáček a současní moravští skladatelé: nástín k slohovému vývoji soudobé moravské hudby*. Unie českých hudebníků z povolání, 1940, s. 15–16.

2 V literatuře se píše o vytvoření tzv. novákovského kultu v Brně. Filharmonický spolek Beseda brněnská provedl v Brně i několik premiér Novákových děl (např. kantáta *Bouře* roku 1910), a to především pod vedením sbormistra Rudolfa Reissiga v letech 1899–1918.

3 Jedná se především o tvorbu skladatelů Aloise Háby, Karla Háby a Rudolfa Kubína.

4 RACEK 1940, op. cit., s. 52–55.

5 Tento text vznikl na Hudební fakultě Janáčkovy akademie múzických umění v rámci projektu Josef Blatný – varhanní tvorba podpořeného z prostředků účelové podpory na specifický vysokoškolský výzkum, kterou poskytlo MŠMT na rok 2023.

O životě

Dle matričního záznamu se Josef Blatný narodil 19. března 1891 v Brně na Petrově č. 3 Vojtěchu Blatnému (1864–1954) a Marii Blatné roz. Zavřelové (1862–1901).⁶

Josef Blatný vyrůstal v hudebním prostředí, jeho otec byl choralista při katedrále, varhaník, sbormistr a ředitel kůru u minoritů a později u sv. Tomáše.⁷ Jako absolvent Janáčkovy varhanické školy získal kvalitní hudební vzdělání a v dobovém tisku byl zmiňován i jako zdatný dirigent.⁸ Josef Blatný vzpomněl na své dětství v článku *Má konfese*: „[...] v sousedství naší rodiny bydlili vzácní umělci, skladatelé František Musil, Jožka Charvát a později též Bedřich Wiedermann. Musil i Charvát bezděčně u mne – hochy – probouzeli touhu skládati. Krásné vzpomínky mám na J. Charváta, jenž mne v mých dětských skladebných pokusech povzbuzoval. Tehdy jsem ještě nemohl tušit, že tvůrčí práce se stane mým životním osudem.“⁹

Josef byl nejstarší z pěti sourozenců. I jeho bratr Lev Blatný (1894–1930) se věnoval umění jakožto dramatik a později dramaturg činohry Národního divadla v Brně. Zemřel předčasně na tuberkulózu. Jeho synem byl básník Ivan Blatný (1919–1990). Josef Blatný byl otcem skladatele a publicisty Pavla Blatného (1931–2021).¹⁰

Studium a působení na varhanické škole

Ve hře na klavír se Josef Blatný vzdělával u vynikajících brněnských pedagogů a interpretů Viléma Kurze (1872–1945) a Marie Dvořákové (1887–1953),¹¹ u níž byl pokládán za jednoho z jejích nejlepších žáků.¹² Při studiu učitelského ústavu, na kterém roku 1909 složil maturitu,¹³ na něj měl hudební vliv Ferdinand Vach, pedagog, skladatel, dirigent a zakladatel Pěveckého sdružení moravských učitelů.¹⁴ Poté stejně jako jeho otec Vojtěch studoval na Janáčkově varhanické škole a to v letech 1909–1912,¹⁵ kterou absolvoval

6 Moravský zemský archiv. Číslo knihy 16947, číslo svazku VII. Rodní a křestní kniha [online]. Brno – sv. Petr a Pavel (na dómě), s. 251. [cit. 19. 04. 2024]. Dostupné také z: <https://www.mza.cz/actapublica/matrika/detail/7873?image=216000010-000253-003381-000000-016947-000000-AP-B11269-01330.jp2>

7 BLATNÝ, Josef. *Má konfese. Opus musicum*, 1970, roč. 2, č. 8, s. 242–243.

8 -a-. *Dalibor: Hudební listy*, roč. 18, č. 12, 29. 2. 1896, s. 88–89. -vs-. Původní dopisy. *Dalibor: Hudební listy*, roč. 20, č. 17, 19. 2. 1898, s. 128.

9 BLATNÝ 1970, op. cit., s. 242–243.

10 np. Sága rodu Blatných. *Rovnost: list sociálních demokratů českých*, roč. 84, č. 125, 30. 5. 1969, s. 5.

11 Marie Dvořáková vyučovala v letech 1911–1915 na varhanické škole a premiérovala Janáčkův klavírní cyklus *V mlhách*.

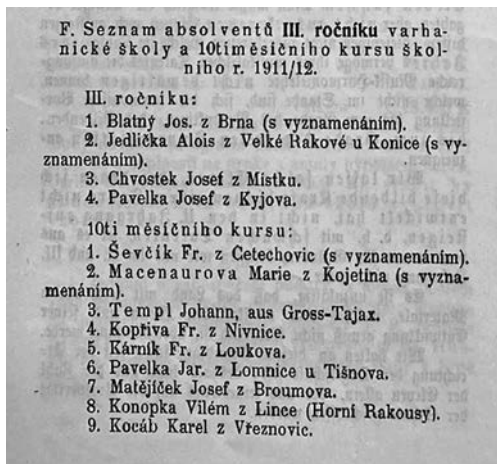
12 ŠTĚDRŇ, Bohumír. Dvořáková Marie. In *Československý hudební slovník osob a institucí*. ŠTĚDRŇ, Bohumír – NOVÁČEK, Zdenko – ČERNUŠÁK, Gracian (eds.). Sv. 1., A–L. Praha: Státní hudební vydavatelství, 1963, s. 287–288.

13 ŠTĚDRŇ, Bohumír. Blatný Josef. In *Československý hudební slovník osob a institucí*. ŠTĚDRŇ, Bohumír – NOVÁČEK, Zdenko – ČERNUŠÁK, Gracian (eds.). Sv. 1., A–L. Praha: Státní hudební vydavatelství, 1963, s. 104–105.

14 ŠTĚDRŇ, Bohumír. *Ferdinand Vach*. Praha: Česká akademie věd a umění, 1941.

15 KUNDERA, Ludvík. *Janáčkova varhanická škola*. Vyd. 1. Olomouc: Velehrad, 1948, s. 142.

s vyznamenáním a získal zde vzdělání ve skladbě od samotného Leoše Janáčka.¹⁶ Od tohoto okamžiku s ním byl Josef Blatný v kontaktu až do Janáčkovy smrti (1928).

Obr. 1 Výroční zpráva Jednoty na zvelebení chrámové hudby na Moravě z roku 1912.

Seznam absolventů III. ročníku. Zdroj: Oddělení dějin hudby Moravského zemského muzea,

Třicátá prvá výroční zpráva jednoty na zvelebení církevní hudby na Moravě.

Za spolkový rok 1912, sign. V 126, s. 5.

Dle Ludvíka Kundery na varhanické škole „od roku 1912 do začátku války vyučoval varhanám, harmonii a modulaci Josef Blatný.“¹⁷ Hru na varhany vyučoval jako vedlejší pedagog, hlavním učitelem varhan byl v této době Bohumil Holub.¹⁸ Avšak ze dne 23. prosince 1912 pochází přání k Vánocům od Blatného Leoši Janáčkově, ve kterém psal: „*Snad je Vám známo, pane řediteli, že jsem odveden – V Jihlavě, kde sloužím, dostal jsem se – jsa churav – do nemocnice; odtud byl jsem poslán do nemocnice v Třebíči.*“¹⁹ Z toho vyplývá, že jeho působení na varhanické škole bylo přerušeno nebo začal vyučovat nejdříve od roku 1913.

Za první světové války byl Blatný odveden do vojenské služby, kde znovu onemocněl. Tento zážitek reflektuje v cyklu *Čtyři skladby pro klavír op. 4*.²⁰ V dopise odeslaném z rekonvalescence dne 16. března 1916 požádal Leoše Janáčka o přímluvu na místo ředitele kůru v kostele sv. Tomáše:

¹⁶ Oddělení dějin hudby Moravského zemského muzea, Třicátá prvá výroční zpráva jednoty na zvelebení církevní hudby na Moravě. Za spolkový rok 1912, sign. V 126, s. 5.

¹⁷ KUNDERA 1948, op. cit., s. 92.

¹⁸ Ibid., s. 84.

¹⁹ ZAHŘÁDKA, Jiří (ed.) a kol. *Korespondence Leoše Janáčka* [online]. [cit. 2023-12-05]. Dostupné z: <https://korespondencejanacek.musicologica.cz/zaznamy_view.php?id=322>.

²⁰ Viz podkapitolu Skladatel a varhaník.

„Velevážený pane řediteli!

Prosím, rače mi prominout, pane řediteli, že se osměluji Vás obtěžovat.

Dovídám se soukromou zprávou, že v nejbližší době resignací p. ředitele Kompita bude v Brně u sv. Tomáše uprázdněno varhanické místo.

P. ředitel Kompit prý je chystá jakémusi Němci, členu německého divadla. Podle spolehlivých informací s vůlí p. ředitele se nesouhlasí a kterýsi důstojný pán fary svatotomášské chce v záležitosti obsazení jíti k Vám, pane řediteli, o radu. V případě, že by se tak opravdu stalo, osměluji se Vás, velevážený pane řediteli, prositi, abyste při té příležitosti laskavě vzpomněl mého jména.

Domnívám se dle mnoha okolností, že místo se nebude ani – v této době provisorní – definitivně obsazovat. A proto – třeba mne váží zatím povinnosti vojenské – na místo ono bych reflektoval. Ještě jednou prosím, promiňte mi, velevážený pane řediteli, že jsem si dovolil Vás obtěžovat a rače, prosím, laskavě přijati moji prosbu.

V nejhlubší úctě se podepisuji

Josef Blatný.²¹

Janáček měl s touto pozicí jiné úmysly a ve výroční zprávě ze školního roku 1915–1916 oznámil: „Tím, že byl pan Eduard Tregler – snahou ředitelství – jmenován i ředitelem kůru u sv. Tomáše v Brně, získán kůr pro praktický výcvik elevů.“²²

Josef Blatný zde působil až v pozdějších letech. Bohužel dosud nevíme přesný letopočet, jelikož ve 20. a 30. letech byl v tomto kostele varhaníkem také jeho otec Vojtěch Blatný a v zápisech schůzí farní rady je uváděn pouze „pan Blatný“ nebo „varhaník“.²³

Dochovala se Blatného korespondence z mládí s výtvarníkem a básníkem Bohuslavem Reynkem, která přibližuje povahu skladatele. Pevné přátelství těchto dvou umělců dosvědčují návštěvy Blatného u Reynkových rodičů v Petrkově i vřelý vztah Blatného k Reynkovým rodičům vyjádřený též v korespondenci. Máme k dispozici pouze dopisy od Josefa Blatného Reynkovi z let 1916–1928. Avšak Blatný je zmiňován Reynkem i v korespondenci vyšehradskému kanovníkovi Antonínu Ludvíku Strížovi (1888–1960)²⁴ a vydavateli Josefu Florianovi (1873–1941).

Z roku 1917 pochází dopisy, ve kterých je zmíněn Blatného návrat k vojenským povinnostem. Dne 10. února 1917 píše Reynek Strížovi z Jihlavy: „Včera zde byl Blatný. Tak má jíti k nějakému konstatírunku – to buď prý ho pustí, nebo ,ozbrojí“.“²⁵ Z dopisu dne 22. března 1917 je jeho další osud jasný: „Blatný dnes má jíti z rekonvalescence ,ke kumpanii“.“²⁶ Dále však 13. srpna 1917 Reynek píše Florianovi: „Blatný jest pořád ještě v nemocnici. A jak se

21 ZAHŘÁDKA, op. cit.

22 Oddělení dějin hudby Moravského zemského muzea, Třicátá pátá výroční zpráva jednoty na zvelebení církevní hudby na Moravě. Za spolkový rok 1916, sign. V 0.643.

23 Archiv města Brna, fond S 4 II Farnost sv. Tomáše, signatura S4/25. Římsko-katolická fara u sv. Tomáše Apoštola.

24 Je dobře známo, že Antonín Ludvík Stríž dal Vítězslavu Novákovi podnět k vytvoření *Svatováclavského triptychu* (1941).

25 REYNEK, Bohuslav. *Korespondence*. Praha: Karolinum, 2012, s. 70.

26 *Ibid.*, s. 71.

*zdá, pobude si tam. Nic mu tam nechybí; má pokoj, může ven, i pracovat si může. A přitom ho krmí pečeneňmi.*²⁷

Dne 13. května 1918 napsal Josef Blatný Reynkovým rodičům již z Brna. Patrně získal nabídku pracovního místa ve Frýdku, jelikož napsal Reynkovi: „*Frýdek jsem nepřijal. Bude mi tu lépe blíže Vás, Říše a blíže všemu kumštu.*“²⁸

Po první světové válce v roce 1919 Blatný vyučoval na varhanické škole teorii, chorální zpěv a hru na varhany jako zástup za Eduarda Treglera.²⁹ Začátkem téhož roku vylíčil Reynkovi své těžkosti, které obnášela poválečná léta:

„[Brno] 28. 1. 1919

Drahý,

*s tou vojnou jsem ještě v nejistotě. Chtějí-li to natahovat, tak ať už na mne zapomenou. Nešel bych od klavíru, miluji ho stále více. Jen kdybych měl doma více zatopeno. Lépe by se studovalo a nevyháněla by mne zima ven. Nemůžeme a nemůžeme dostat uhlí. [...]*³⁰

Téhož roku se ucházel o stipendium ke studiu na Schole Cantorum v Paříži. Bohuslav Reynek plánoval cestovat s ním, o čemž se zmínil v dopise Josefu Florianovi dne 27. srpna 1919.³¹ O měsíc později 31. října zmínil: „*Že Blatný také odejel, snad víte. Dala mu na to republika – 900 K.*“³² Buďto nakonec nevycestoval nebo jen na krátko, jelikož se v dopise z 30. listopadu dovídáme, že: „*Blatný není v Paříži, ale v Brně.*“³³

Působení na konzervatoři

Ve sborníku konzervatoře z let 1919–1945³⁴ je Josef Blatný vedený jako pedagog v letech 1928–1956. Jeho pozice dle tohoto zdroje rostla od tajemníka a vedlejšího pedagoga varhan a varhanních předmětů (1928–1935), přes pozici smluvního pedagoga (1935–1939) až k titulu profesor varhan a varhanních předmětů (1939–1956).³⁵ Informace ve výročních zprávách se oproti tomuto zdroji liší ve funkci, kterou zastával v začátcích působení. V letech 1928–1930 měl být pedagogem obligátního klavíru a administrativní výpomocí ředitele.³⁶ Od roku 1930 k tomu vyučoval i hru na varhany na konzervatoři i ve varhanním kurzu.³⁷

27 Ibid., s. 79.

28 Ibid., s. 322.

29 KUNDERA 1948, op. cit., s. 86.

30 REYNEK 2012, op. cit., s. 324.

31 Ibid., s. 119.

32 Ibid., s. 127.

33 Ibid., s. 127.

34 *Brněnská konzervatoř 1919–1945: památník k prvnímu čtvrtstoletí Státní hudební a dramatické konzervatoře v Brně*. Brno: Konzervatoř, 1947, s. 61.

35 Získala jsem přístup pouze k výročním zprávám z let 1924–1939. Informace jsem čerpala také ze sborníku z let 1919–1945.

36 *Výroční zpráva za školní rok 1928–1929*. Brno: Státní hudební a dramatická konzervatoř v Brně, 1929, s. 81, 83.

Výroční zpráva za školní rok 1929–1930. Brno: Státní hudební a dramatická konzervatoř v Brně, 1930, s. 20, 22.

Nicméně z uvedených informací vyplývá, že nemáme dostupné prameny o jeho činnosti na konzervatoři ani v jiné instituci v období 1919–1928. K dispozici jsou pouze informace v korespondenci ohledně jeho zdravotních potíží, se kterými se potýkal přibližně od roku 1925. Je možné, že ho tato nemoc v práci omezovala. Dne 29. prosince 1925 Blatný adresoval Reynkovi důvěrný dopis, ve kterém se roze-psal o své nemoci, o úspěšném vydání instruktivních skladbiček pro klavír a o svých nešťastných láskách.

„Milý příteli,

[...]

Má nemoc se lepší a doufám, že se už uzdravím brzy. Lékař konstatoval rozšíření žaludku a něco o žluči. Měl jsem bolesti, které mi braly chuť i sílu k práci. Z počátku jsem se také trochu postil – a to víte – s prázdným a bolestivým žaludkem se špatně pracuje. Bolesti se menší. Ve své nemoci vyslechl jsem mnoho úsudků a rad známých, ale já sám si myslím, že mé onemocnění mělo také podklad nervový. Námaha a práce vyvolává stále ony bolesti. Lékař mi toho mnoho neřekl, a tak zkouším v léčení skoro vše, co mi kdo doporučí.

[...]

Chcete vědět, co dělám? Mnoho nyní ne. Vydal jsem dva sešity instruktivních skladbiček, které mi vynesly na všech stranách mnoho chvály, méně však peněz.

[...]

Má láska bratislavská (Viluška) se vdávala podruhé. S prvním manželem dlouho nežila. Hledte, katolička zbožná, cnostná, bezvadná! Člověk by nevěřil!

S Jarmilkou to mám rozbito. Ale snad se máme rádi dále. Jsem na ni zvědav.

Zdá se mně, že jsem měl u všech svých lásek nějaké poslání: o něčem je uvědomit anebo je nějak vzpamatovat, aby někdy neměly výmluv. Reaguji asi na ženy nešťastné.

Vaše milé pozvání mne velmi potěšilo.

A tak, milý příteli, buďte zdrav!

Tisknu Vám ruku vřele a oddaně.

Váš Josef Blatný

*Pány rodiče pozdravuji uctivě a srdečně.*³⁸

Další dopis pochází ze dne 9. srpna 1926. Podle něj se Josef Blatný cítil zdravotně lépe, ale delší dobu se nacházel v melancholické náladě.

„Milý příteli,

stále se chystám Vám psát, ale nemohu se k tomu dostat.

Od jisté doby nějaký řádek napsat anebo i něco delšího přeciť je pro mne těžká práce. Nejraději bych jen ležel a spal.

Z letní ospalosti, nudy a únavy se Brno nyní probudilo výstavními trhy a cirkusem Kludského.

Na těch trzích, jak víte, jsem doprovázel rytmická cvičení. Doposud však mne gentlemani nepoděkovali. Jsem zvědav, jak pochodím.

[...]

Já chodím nyní k masérce. Všelijaké pocity v traktu zažívacím sice obživovaly, ale jinak se zdá, že má „choroba“ se lepší.

37 Výroční zpráva za školní rok 1930–1931. Brno: Státní hudební a dramatická konzervatoř v Brně, 1931, s. 14–15.

38 REYNEK 2012, op. cit., s. 326.

Občas se nalívám vínem.

Pozdravuji rovněž Vás a pány rodiče srdečně a oddaně.

A všem děkuji vřele ještě jednou za milou pohostinnost.

Váš Josef Blatný“³⁹

V roce 1928 došlo k významné události v životě Josefa Blatného. Dne 27. prosince se oženil s Annou Sekerovou, se kterou se seznámil jako s interpretkou svých *Čtyř skladeb pro klavír op. 4*.⁴⁰ O svých plánech se podělil s Bohuslavem Reynkem v dopise ze 17. prosince, který představuje poslední dochovanou korespondenci.

„Drahý příteli,

[...]

Před novým rokem má být svatba. Anička je z Mor. Budějovic. Narodena je v Čechách, v Hlinsku – tuším – byl její otec lékařem. Je muzikantka. Je velmi milá, prostá a dobrého srdce. Strýčka má knězem v Králové Hradci. Toto mne těší. Snad nebude Andulicka žena prostřední.

Jsem v oboru žen a lásky skeptik. Doufejme, že se ožením.

[...]“⁴¹

Obr. 2 Portrét Josefa Blatného z roku 1937, jehož autorem je malíř Rudolf Kundera (1911–2005). Zdroj: Soukromý archiv rodiny Blatných.

39 Ibid., s. 327.

40 BLATNÝ, Pavel – ČERNOHORSKÁ, Milena. *Fejetóny*. Veverská Bítýška: Editio Moravia, 1999, s. 8.

41 REYNEK 2012, op. cit., s. 328.

Následné působení Blatného na konzervatoři bylo zmíněno i v dobovém tisku. Dochoval se záznam o varhanním koncertu žáků brněnské konzervatoře 30. května 1941.⁴² Konkrétní žáci Josefa Blatného, kteří hráli na koncertě, nebyli uvedeni.

V posledním roce své pedagogické činnosti, roku 1956, byl jmenován zasloužilým učitelem. Mezi jeho žáky na konzervatoři patřila Jaroslava Luklová, Václav Rájecký nebo František Svoboda.⁴³ Vyučoval i improvizaci na JAMU v letech 1947, 1948, 1951–1955.⁴⁴

Jaroslava Luklová popsala výuku Josefem Blatným na konzervatoři: „*Pan profesor nebyl přísný, nezlobil se, měl velké pochopení pro chyby začátečnice a případné roztrpčení nijak neprojevoval. Naopak, radovala jsem se z jeho slov chvály i na nejnepatrnější pokroky a byla jsem za ně vděčná. Byl mým prvním učitelem, který se choval přátelsky a neuplatňoval svoji autoritu nevhodným způsobem. Jeho příkladné vystupování a ustřícné jednání mně dodávalo sebevědomí a určitě ovlivnilo i můj pozdější přístup k žákům.*“⁴⁵

Skladatel a varhaník

V letech 1922–1948 byl Josef Blatný činným členem Klubu moravských skladatelů, tedy po celou dobu jeho fungování a na jeho koncertech byla pravidelně prováděna jeho tvorba. V letech 1929–1931 působil ve funkci jednatele. Recenze koncertů poskytují reflexi skladatelského vývoje Blatného od jeho raných kompozic, jež se nesetkaly s uznáním kritiky, až po jeho ceněná díla jako: ženský sbor *Smyčec, balada o 6 dílech op. 5* (1924), *Sonáta pro housle a klavír č. 1 op. 6* (1926), *Zpovědník duší op. 8* pro střední hlas s průvodem klavíru na slova Viktora Dyka (1941), *Suita pro klavír op. 8* a *Luna a slunce op. 19*, písně s průvodem klavíru (1943). Naneštěstí v roce 1948 byl Klub sloučen se Svazem československých skladatelů a jeho samostatná činnost byla ukončena. O působení Josefa Blatného zde nejsou dostupné žádné informace, ačkoli svaz pořádal výroční koncerty k jeho 70. a 75. narozeninám.

Významnou pozici Blatný získal v kostele sv. Jakuba, kde působil v letech 1934–1941 jako první český varhaník a ředitel kůru.⁴⁶ Z archivu farnosti sv. Jakuba se dovídáme, že od roku 1937 probíhala vnější rekonstrukce kostela a od následujícího roku i oprava vnitřní části a provoz byl nejspíše omezen.⁴⁷ O hudbě v tomto brněnském chrámu ani o varhanních koncertech Josefa Blatného jako interpreta nejsou v tomto pramenu ani v dobovém tisku žádné záznamy. Jsou dochovány dvě zmínky o vystoupení Pěveckého sdružení

42 ŠTĚDRŇ, Bohumír. Varhanní koncert brněnské konzervatoře. *Lidové noviny*, roč. 49, č. 272, 30. 5. 1941, ranní vydání, s. 7.

43 POLOLÁNÍK, Zdeněk, skladatel a varhaník [ústní sdělení]. Brno, 21. 2. 2023.

44 ŠTĚDRŇ 1963, op. cit., s. 104–105.

45 ŠLAPANSKÁ, Eva. *Jak jsem je znala. Vzpomínky na významné osobnosti kulturního života spjaté s Brnem*. Brno: SVAN, 2001, s. 91.

46 Městská rada brněnská. *Lidové noviny*, roč. 42, č. 188, 14. 4. 1934, ranní vydání, s. 4. ŠTĚDRŇ 1963, op. cit., s. 104–105.

47 Archiv Římsko-katolické farnosti u kostela sv. Jakuba, Brno, inventární číslo 4235/002. Haus Protokoll des Stadtpfarrers bey St. Jacob in Brünn, s. 365.

moravských učitelů, které Josef Blatný doprovázel.⁴⁸ V jeho nekrologu v *Lidové demokracii* se psalo: „Brněnské občanstvo si vážilo zejména jeho varhanních hodiněk, kde uplatnil své skvělé muzikantství a improvizaci talent.“⁴⁹ O těchto hodinčkách bohužel nejsou k nalezení další informace jako např. ve kterém brněnském chrámu probíhaly a v jakém období.

Jak bylo řečeno, Blatný byl také známý jako vynikající varhanní improvizátor, o čemž se zmiňuje Jaroslava Luklová ve zpravodaji Spolku přátel hudby při Filharmonii Brno z roku 2019⁵⁰ a tato informace je obsažena i v *Československém hudebním slovníku osob a institucí*.⁵¹

Především ve 30. a 40. letech 20. století se tvorba tohoto skladatele hrála v brněnském i pražském rozhlasu. O těchto produkcích se dochovaly pouze zmínky v *Lidových novinách* v rubrice Dnes a zítra. Např. 3. ledna 1943 se vysílal „Varhanní koncert: Blatný, Klička, Michálek“.⁵² Bližší údaje o něm nejsou.⁵³

Máme k dispozici rukopis průvodního slova k Blatného matiné vysílaného brněnským rozhlasem 3. listopadu 1929, kde se hrály *Čtyři klavírní skladby op. 4*, *Valčík op. 1 č. 2*, *Houslová sonáta č. 1 op. 6* a *Smyčcový kvartet č. 1 op. 7*.⁵⁴ „Celý opus [Čtyři klavírní skladby] vznikl v době válečné a těsně poválečné; část jedné skladby, jež má název ‚Vzpomínka děsivého dne‘, načrtnuta byla na vojenské nemocniční posteli. Ve výraze ‚Čtyř skladeb‘ je úskost doby, v níž vznikaly, a je také bolestí z úmrtí bratrova.“⁵⁵

Blatného skladby vydané tiskem byly inzerovány v dobových periodikách *Listy Hudební Matice*,⁵⁶ *Rytmus*,⁵⁷ *Hudební listy (Dalibor)*⁵⁸ a *Za hudebním vzděláním*.⁵⁹ Jeho *Mše ke cti sv. Josefa* byla několikrát provedena v katedrále sv. Víta a na Vyšehradě.⁶⁰ Z dalších děl byla úspěšná *Sinfonia brevis – mírová, pro smyčcový orchestr op. 45* z roku 1957.

Josef Blatný také přispěl hudebními kritikami a analýzami děl svých i jiných skladatelů v *Moravsko-slezské revue* v letech 1913, 1914, 1918 a 1920.⁶¹ Publikoval též v *Hudebních*

48 Sjezd moravské samosprávy. *Lidové noviny*, roč. 38, č. 604, 1. 12. 1930, ranní vydání, s. 1. Sjezd Čs. obce legionářské. *Lidové noviny*, roč. 40, č. 549, 31. 10. 1932, ranní vydání, s. 2.

49 (a). Zemřel poslední žák L. Janáčka. *Lidová demokracie: orgán Československé strany lidové*, roč. 36, č. 175, 26. 7. 1980, s. 4.

50 LUKLOVÁ, Jaroslava. *Vzpomínka na profesora Josefa Blatného*. In: *Zpravodaj 2019–2020*. Spolek přátel hudby v Brně. 2020. č. 2.

51 ŠTĚDRŮ 1963, op. cit., s. 104–105.

52 Dnes a zítra. *Lidové noviny*. Brno: Vydavatelské družstvo Lidové strany v Brně, 1.1.1943, roč. 51 č.1, s. 4b.

53 Žádná z těchto nahrávek se nedochovala.

54 Matiné se konalo v rámci cyklu Moravští skladatelé v Rozhlase.

55 Oddělení dějin hudby Moravského zemského muzea, Jos. Blatný Matiné, sign. G 22.

56 Nová díla našich skladatelů. *Listy Hudební Matice*, roč. 18, č. 4–5, 22. 6. 1946, s. 157.

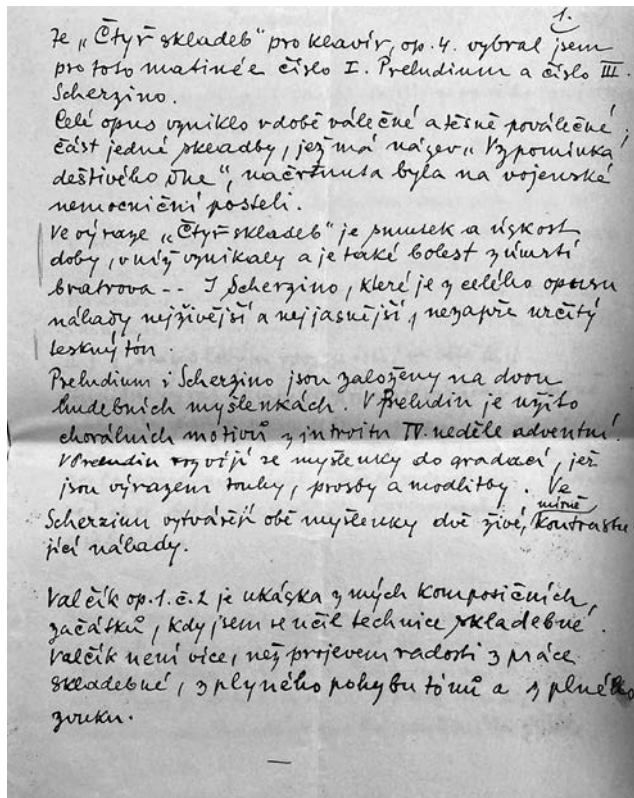
57 *Rytmus: měsíčník pro soudobou hudbu: zpravodaj Přítomnosti, sdružení pro soudobou hudbu a Čsl. sekce Mezinárodní společnosti pro soudobou hudbu*, roč. 9, č. 9, 07. 06. 1944, s. 108.

58 KÁLIK, Václav. *Dalibor: Hudební listy*, roč. 41, č. 1, 20. 11. 1924, s. 22.

59 Knihy a hudebniny. *Za hudebním vzděláním: měsíčník pro sblížení širší veřejnosti s hudebním uměním*, roč. 1, č. 4, 1. 12. 1925, s. 77.

60 Různá oznámení. *Lidová demokracie: orgán Československé strany lidové*, roč. 27, č. 144, 19. 6. 1971, s. 6.

61 PAPIRŇÍK, Miloš. *Moravsko-slezská revue 1905-1923: Brünner Wochenblatt 1824-1827*. Brno: Moravská zemská knihovna, 2010, s. 45, 46, 48, 60 a 61.

Obr. 3 Rukopis průvodního slova k matiné Josefa Blatného v brněnském rozhlase. Zdroj: Oddělení dějin hudby Moravského zemského muzea, Jos. Blatný Matiné, sign. G 22.

rozhledech v roce 1926.⁶² Tři články otiskl *Opus musicum: Janáček, učitel a teoretik*,⁶³ *Má konfese*⁶⁴ a *Má mírová symfonie*.⁶⁵ Nejceněnější z těchto prací je pro nás *Má konfese*, ve které skladatel popisuje svůj kompoziční styl a inspirace.⁶⁶

Je důležité poznamenat, že posledních 30 let jeho života vládl v tehdejší Československu totalitní režim a pro Blatného – varhaníka, pedagoga varhan a autora mnoha duchovních skladeb – nebylo jednoduché svou tvorbu prosadit. Od 50. let 20. století bylo o Josefu Blatném vydáno výrazně méně článků než v předešlých letech. Jak již bylo řečeno, Svaz československých skladatelů sice pořádal koncerty k narozeninám skladatele, on sám však jeho členem nebyl. Nevíme, zda se tak stalo z jeho vlastní vůle nebo zda mu

62 BLATNÝ, Josef. Jos. Blatný: Houslová sonáta. *Hudební rozhledy*, 20. 11. 1926, roč. 3, č. 2, s. 22.

63 BLATNÝ, Josef. Janáček, učitel a teoretik. *Opus musicum*, 1969, roč. 1, č. 4, s. 97–100.

64 BLATNÝ 1970, op. cit., s. 242–243.

65 BLATNÝ, Josef. *Má mírová symfonie*. *Opus musicum*, 1972, roč. 4, č. 2, s. 44–46.

66 Viz kapitola Žák Leoše Janáčka.

členství nebylo umožněno. Ohledně možností provádění jeho díla během komunismu můžeme pouze spekulovat, jelikož neexistují pramenné informace.

V četnosti provádění jeho díla však mohla být důležitým faktorem i Blatného mírná, dle slov jeho syna „nevýbojná“⁶⁷ povaha. Eva Šlapanská ve svých vzpomínkách uvedla: „*Pa-vel Blatný mi vyprávěl, že pan profesor si dílo často přehrával a zajímavé bylo, že neprovedením svého díla nijak netrpěl, ani s jeho uvedením již nepočítal.*“ Na dotazy na toto téma odpovídal slovy: „*Ale Pán Bůh to ví a slyší a to mně stačí.*“⁶⁸

Nad poklesem zájmu o jeho tvorbu si ale posteskl v článku *Má konfese*: „*Nečiním si naděje, že se mé skladby začnou vydávat. Mé rukopisy asi zapadnou v hrob, jenž se jmenuje muzeum. Snad po sto letech nějaký muzikolog tam objeví mé ztrouchnivělé rukopisy a bude pátrat, kdo to byl.*“⁶⁹

Důležitým faktorem menšího zájmu o jeho tvorbu mohl být i jeho kompoziční jazyk, kvůli kterému jeho tvorba v porovnání s progresivnějšími skladateli té doby mohla půso-

Obr. 4 Fotografie Josefa Blatného s manželkou ve své pracovně.
Zdroj: Soukromý archiv rodiny Blatných.

67 BLATNÝ – ČERNOHORSKÁ 1999, op. cit., s. 8.

68 ŠLAPANSKÁ 2001, op. cit., s. 90.

69 BLATNÝ 1970, op. cit., s. 242–243.

bit méně atraktivně. Zcela určitě v tom hrál roli i stín hudebního odkazu Janáčka, jemuž se nepodařilo dorovnat žádnému z jeho žáků.

O provádění skladeb Josefa Blatného se v posledních letech zasloužili jeho syn Pavel Blatný a varhanice Jaroslava Luklová v rámci obnoveného Klubu moravských skladatelů. Jednalo se pouze o komorní a varhanní tvorbu. Některá větší díla zůstala dodnes neprovedena.

O sklonku jeho života nemáme téměř žádné informace. Eva Šlapanská vzpomínala, jak Blatného potkávala v 70. a 80. letech před JAMU: „Vysoký, štíhlý, elegantně oblečený s nezbytným motýlkem a širokým kloboukem, který vždy pružným pohybem smekl, když uviděl někoho známého. I já jsem měla tu čest, že mě pan profesor takhle zdravil.“⁷⁰ Josef Blatný zemřel 18. července 1980 v Brně ve věku 89 let a je pohřben na Ústředním hřbitově města Brna.

Žák Leoše Janáčka

Josef Blatný byl s odkazem Leoše Janáčka spojován téměř celý život. Titulek jeho nekrologu v *Lidové demokracii* zněl *Zemřel poslední žák L. Janáčka*.⁷¹ Janáček měl na něj jistý vliv i po ukončení jeho studia na varhanické škole. Blatný se téměř ihned stal jeho asistentem a později pedagogem na konzervatoři, kde byl Janáček ředitelem. V Klubu moravských skladatelů byl Janáček prvním předsedou od jeho založení roku 1922 až do své smrti roku 1928.⁷²

Blatný popsal svůj kompoziční styl následovně: „Ve své tvorbě po technické stránce vycházím z Leoše Janáčka. [...] V průběhu skladby zachovávám přísně melodickou a rytmickou formu původového motivu a přísně zákonitě rozvíjím nadřazenou myšlenku tématu. Do nějaké násilné, komplikované polyfonie se nenutím. Ale i polyfonie i polyrytmika v mých skladbách je.“⁷³

Pod dohledem Janáčka vznikla díla jako první houslová či varhanní sonáta. Janáček dle Pavla Blatného dbal na pregnantnost témat, propracované provedení, ovšem jinak než to dělal sám Janáček. Leoš Janáček přenesl na svého žáka i specifitější kompoziční techniky: „*Stavebním materiálem je mi – zpravidla – nějaký způsob sčasování, jenž skladbu náládově i výrazově ujednocuje, architekturu mi pak vytváří skladebná práce s tématem.*“⁷⁴

Kompoziční styl Josefa Blatného je podle jeho syna Pavla jasně neoklasicistní s pozdně romantickým nádechem. Jeho otec se podle něj neoklasicistní postupy naučil právě od Leoše Janáčka, jehož vrcholná díla z doby, kdy u něj studoval, byla *Sinfonietta*, smyčcové kvartety nebo houslové sonáty. Tato díla mají též klasickou fakturu dle Pavla Blatného inspirovanou Beethovenovým dílem. V tvorbě Josefa Blatného je toto patrné, sonátová

70 ŠLAPANSKÁ 2001, op. cit., s. 91.

71 (a) Zemřel poslední žák L. Janáčka. *Lidová demokracie: orgán Československé strany lidové*, roč. 36, č. 175, 26. 7. 1980, s. 4.

72 SEDLÁČEK, Marek. *Klub moravských skladatelů: 22 let obnovené činnosti*. Brno: Masarykova univerzita, 2014.

73 BLATNÝ 1970, op. cit., s. 242–243.

74 Ibid.

forma je mu nejbližší. Vynikají varhanní, klavírní, houslové, flétnové sonáty a dvě komorní symfonie, které k nim formálně také patří.⁷⁵

Pozoruhodná byla různorodost kompozičního stylu žáků Leoše Janáčka, který měl sám velmi originální hudební jazyk. Janáček dbal na to, aby tvorba jeho studentů působila autenticky. Studenti od něj ve výuce skladby často slyšeli fráze: „*Z vlastního nitra růst, na cizí nespolehat.*“ „*Stačí napsat dva takty denně, ale vlastní!*“ Pavel Blatný to shrnul slovy: „*Janáček nechtěl v žádném z pokusů svých žáků slyšet Janáčka.*“⁷⁶

Není proto divu, že Josef Blatný se proti některým prvkům Janáčkovy kompozičního stylu vyhraňoval: „*Vycházím z principů Janáčkovy techniky, můj myšlenkový svět je jiný, než Janáčkův: je měkký, lyrický, citlivý. Mé hudbě je cizí dramatický ruch.*“⁷⁷

Dále Josef Blatný podrobněji charakterizoval svůj styl: „*V mých skladbách – doufám – nebudou se všední romantické melodie pateticky rozevírat. Má melodika je zdrženlivější, intimnější, někdy zabarvená, stejně jako má harmonie, starými tóninami. [...] Mé harmonie mají svou plastičnost a dostávají novou tvářnost melodickými tóny, jež je svým způsobem prolínají. Má hudební řeč je jasná, stručná a při tom obsažná. Vzor Janáčkův i francouzské hudební kultury je tu patrný. Věřím, že forma mých skladeb je v souladu s jejich ideou. [...] Těším se, že ve svých skladbách byl jsem vždy svým.*“⁷⁸

Reflexe varhanní tvorby v tisku

„*Mám skladby ze všech oborů, kromě opery, 72 opusů a množství skladeb nečíslovaných, jež si vyžádala má praxe pedagogická i varhanická.*“⁷⁹ Pro sólové varhany zkomponoval celkem 9 skladeb s opusovým číslem a ještě několik dalších. Varhanní tvorbu skládal po celý svůj tvůrčí život, chronologicky jsou mezi některými díly i desetileté odmlky.

Dochovaly se recenze či záznamy o provedení varhanních děl především od 40. let 20. století, kdy Blatný začal více tvořit pro tento nástroj, až do současnosti. Ze všech nalezených zmínek a recenzí o díle Josefa Blatného představují pouhý zlomek ty, které se věnují varhanní tvorbě. V dnešní době se Blatného skladby v programech varhanních koncertů objevuje spíše zřídka, přestože jeho dílo bylo ve své době kladně přijímáno.

Pravděpodobně mezi nejranější úspěšné skladby patří *Tři pastorální preludia*, která vznikla v letech 1916, 1918 a 1928 a byla vydána ve sbírce původních skladeb pro varhany a harmonium *Aeolova harfa* Otakarem Pokojem v Brně.⁸⁰ Rok vydání není uveden. První

75 BLATNÝ, Pavel. Josef Blatný – Janáčkův žák a následník. In *Leoš Janáček, jeho žáci, spolupracovníci a přátelé: Sborník z 22. ročníku muzikologické konference Janáčkůana (Ostrava 4. a 5. června 1998)*. Luděk Zenkl, Jan Mazurek (eds.). Ostrava: Pedagogická fakulta Ostravské univerzity, 2000, s. 39–40.

76 Ibid.

77 BLATNÝ 1970, op. cit., s. 242–243.

78 Ibid.

79 Ibid.

80 BLATNÝ, Josef. *Tři pastorální preludia pro varhany*. Brno: Pokoj.

z nich dle autografu věnoval Zdeňce Blatné, manželce svého bratra Lva Blatného o Vánocích roku 1918.⁸¹

*Sonáta pro varhany op. 11*⁸² zkomponovaná roku 1937 získala za života skladatele největší úspěch a z varhanní tvorby byla nejhranější. Roku 1972 ji publikoval Český hudební fond Praha.⁸³ Toto dílo premiéroval Jiří Reinberger 19. března 1941, místo není uvedeno.⁸⁴

Bohumír Štědroň skladbu hodnotil takto: „*Nová varhanní sonáta vykazuje podobné rysy jeho hudební povahy: nábožensky zanícené, mírné, nevybojné. S tím souvisí jeho vkusný, táhlý tón jímavého rázu bez velikých vzruchů a důrazů. V první části varhanní sonáty dobře volil dva výrazově odlišné nápěvy k umnému zpracování v sonátovém tvaru. Zde se pozvedá místy k slavnostnějšímu rázu a sólové hlasy v mohutném unisonu vystupují často do popředí, jsouce vystřídány rapsodickým upadáním souzvukově plných rejstříků. Blatný svou varhanní sonátou, pečlivě zahranou Jiřím Reinbergem, obohatil po Musilovi, Treglerovi a Kvapilovi chudou literaturu varhanní na Moravě.*“⁸⁵

Sonáta následně zazněla dle dobového tisku na jubilejním koncertě k 60., 70. a 75. narozeninám skladatele často v interpretaci jeho žačky Jaroslavy Luklové. Dne 30. června 2004 ji zařadil do programu koncertu s názvem Moravští skladatelé varhanám i Petr Kolař, ředitel kůru katedrály sv. Petra a Pavla.⁸⁶

Sonáta byla naposledy provedena na koncertě v rámci obnoveného Klubu moravských skladatelů 26. dubna 2016, jehož program se věnoval varhanním skladbám Josefa a Pavla Blatného opět v interpretaci Jaroslavy Luklové, která skladbu popsala následovně: „*Sonáta je třívětá, rozsáhlá, důsledné sonátové formy. První věta je věnována otci Vojtěchu Blatnému, druhá akademickému malíři Rudolfu Kunderovi. Skladba je plná slavnostní, vysoce zpěvné invence, bohatá harmonicky a neobyčejně melodická. Ve střední části druhé věty můžeme sledovat kvartovou ‚exotiku‘ i překvapivý závěr. Ze třetí věty číší radost a celožitovní optimismus.*“⁸⁷

V období druhé světové války Josef Blatný vytvořil několik varhanních skladeb. *Variace na vánoční píseň op. 15* pochází z roku 1942. Následně byly vydány roku 1956 ve sbírce *Česká varhanní tvorba II* v Praze. Podle *Československého hudebního slovníku osob a institucí* mělo dílo premiéru v Brně 10. března 1951.⁸⁸ Zdeněk Pololáník si tuto skladbu vybral pro svůj absolventský varhanní koncert na konzervatoři roku 1957 a provedl ji ve velkém sále sokolského Stadionu v Brně.⁸⁹

81 BLATNÝ, Josef. *Pastorale pro harmonium nebo klavír*. Soukromý archiv rodiny Blatných.

82 BLATNÝ, Josef. *Sonáta pro varhany op. 11*. Soukromý archiv rodiny Blatných.

83 BLATNÝ, Josef. *Sonáta pro varhany*. Praha: Český hudební fond, 1972.

84 Blatného varhanní sonáta v rozhlasě. *Lidové noviny*. Brno: Vydavatelské družstvo Lidové strany v Brně, 21. 3. 1941, roč. 49, č. 146, ranní vydání, s. 7.

85 Ibid.

86 ZEMAN, Václav. *Brněnský varhanní festival – historie a současnost*. Diplomová práce. Janáčkova akademie múzických umění, 2020, s. 35.

87 LUKLOVÁ, Jaroslava. 26. 4. 2016 *Varhanní koncert ze skladeb Josefa Blatného a Pavla Blatného* [online]. [cit. 2024-03-27]. Dostupné z: <<https://www.klubmoravskychskladatelu.cz/2016/04/05/26-4-2016-varhanni-koncert-ze-skladeb-josefa-blatneho-a-pavla-blatneho/>>.

88 ŠTĚDRŇ 1963, op. cit., s. 104–105.

89 POLOLÁNÍK, Zdeněk, skladatel a varhaník [ústní sdělení]. Brno, 21. 2. 2023.

Z roku 1942 pochází i *Te Deum a Alleluja op. 16*.⁹⁰ *Te Deum* mělo premiéru 16. března 1951 v Brně.⁹¹ *Allelujah* se jí dočkalo až téměř 30 let po zkomponování díla dne 29. října 1971 též v Brně.⁹² Tento opus byl inzerován v rubrice *Nová díla našich skladatelů* v periodiku *Listy Hudební Matice* roku 1946.⁹³

Snadná preludia op. 20 napsaná roku 1944 byla vydána v Praze nakladatelstvím Vyšehrad roku 1947.⁹⁴ Ve své době se pravděpodobně hojně používala k praktickým účelům doprovodu bohoslužeb. „*Pro varhany napsal krásnou sonátu & drobnější preludia, pastvu to méně zběhlých varhaníků.*“⁹⁵ Cyklus obsahuje celkem 30 preludií v tóninách C dur, G dur a D dur. Ve své době byl inzerován v *Lidové demokracii*.⁹⁶

Další dvě zmíněná díla nebyla nijak reflektována v dobovém tisku. *Preludium a fuga op. 22* pochází z let 1943–1944.⁹⁷ Téma fugy vychází z písně Pavla Křížkovského *Ejhle oltář Hospodinův září*. Skladatel dle autografu nejprve zkomponoval fugu 7. listopadu 1943 a *Preludium* až později v září roku 1944.⁹⁸ Po desetileté odmlce v komponování varhanních skladeb vznikly *Preludio festivo e Fuga op. 36*, dokončeny v pátek 18. června 1954 s premiérou v Brně 27. dubna 1955.⁹⁹ V autografu jsou zapsána čísla rejstříků varhan ve velkém sále sokolského Stadionu v Brně.¹⁰⁰

Toccata a Scherzo op. 38 pocházejí z roku 1955 a není známo datum jejich premiéry. Byly zařazeny na varhanním koncertě k 70. narozeninám skladatele, který pořádala brněnská konzervatoř v Husově sboru¹⁰¹ společně i pro Vladimíra Hawlika k jeho 50. narozeninám, který byl na této škole rovněž profesorem varhan.

Pět preludií op. 63 pochází z roku 1955. Provedení cyklu nebylo v dobovém tisku reflektováno. Preludia jsou menšího rozsahu dvou až tří minut. První *Moderato* dle autografu dokončil Blatný 10. března 1965, druhé *Allegro moderato* 22. března 1965, třetí *Andante* 24. dubna 1965, čtvrté *Andante con moto* 7. května 1965 a páté *Moderato*, které pojmenoval *Salve Regina*, vzniklo 3. června 1965.¹⁰²

Po další desetileté odmlce vznikla roku 1965 *Sonata semplice op. 66* ve třívěté formě. Dle autografu ji dokončil ve velmi krátké době: první větu 26. listopadu 1965, druhou větu 4. prosince 1965 a třetí větu 14. prosince 1965 a celková délka by měla činit 13 mi-

90 BLATNÝ, Josef. *Te Deum a Alleluja op. 16*. Soukromý archiv rodiny Blatných.

91 ŠTĚDROŇ 1963, op. cit., s. 104–105.

92 Ibid.

93 Nová díla našich skladatelů. *Listy Hudební Matice*, roč. 18, č. 4–5, 22. 6. 1946, s. 157.

94 ŠTĚDROŇ 1963, op. cit., s. 104–105.

95 Soukromý archiv rodiny Blatných. Kritiky. TICHÝ, Otto Albert. Skladby Josefa Blatného. *Lidová demokracie: orgán Československé strany lidové*, 19. 10. 1951.

96 Nakladatelství Vyšehrad v Praze. *Lidová demokracie: orgán Československé strany lidové*, roč. 4, č. 141, 18. 6. 1948, s. 4.

97 ŠTĚDROŇ 1963, op. cit., s. 104–105.

98 BLATNÝ, Josef. *Preludium a fuga op. 22*. Soukromý archiv rodiny Blatných.

99 ŠTĚDROŇ 1963, op. cit., s. 104–105.

100 BLATNÝ, Josef. *Preludio festivo e Fuga op. 36*. Soukromý archiv rodiny Blatných.

101 Pravděpodobně myšleno Husův sbor na Botanické ulici.

102 BLATNÝ, Josef. *Pět preludií op. 63*. Soukromý archiv rodiny Blatných.

nut.¹⁰³ Zazněla na koncertě obnoveného Klubu moravských skladatelů 26. dubna 2016 v interpretaci Jaroslavy Luklové. „Skladba je trřívětá, velmi svěží, hravá, harmonicky průhledná, jakoby ‚mozartovská‘.“¹⁰⁴ Tato skladba je posledním varhanním dílem tohoto skladatele.

Obr. 5 První strana autografu *Sonaty semplice* op. 66.

Zdroj: Soukromý archiv rodiny Blatných.

103 BLATNÝ, Josef. *Sonata semplice* op. 66. Soukromý archiv rodiny Blatných.

104 LUKLOVÁ, op. cit.

Závěrem

Josef Blatný byl ve své době známou osobností brněnské hudební scény. Jako skladatel, varhaník a pedagog zanechal osobitou stopu v brněnském hudebním dění. Blatný vyvinul svůj vlastní jemný, lyrický hudební jazyk, zcela odlišný od dramatickosti svého učitele. Zajímavé je, že se v jeho skladbách výrazněji neprojevovaly zážitky z válečných let a udržel si po celý život konzistentní kompoziční jazyk, který pouze zdokonaloval.

Jeho varhanní tvorba sice nyní nemá mnoho interpretů, za jeho života byla uznávána a tvoří součást odkazu brněnské varhanní tvorby 20. století. Každá tato skladba byla ve své době provedena alespoň v premiéře. Nejvýraznější úspěch zaznamenala *Sonáta pro varhany op. 11*, která se stala nejhranější ze všech jeho varhanních děl.

V posledních letech se o provádění jeho skladeb zasloužil jeho syn Pavel Blatný a varhanice Jaroslava Luklová v rámci koncertů obnoveného Klubu moravských skladatelů. Je však nutné poznamenat, že šlo především o komorní a varhanní skladby. Některé rozsáhlejší opusy zůstávají dosud neprovedeny.

O tom, z jakého důvodu se tyto skladby dnes již nehrají, můžeme pouze spekulovat. S odstupem několika desetiletí však nyní existuje příležitost k přehodnocení a novému porozumění Blatného hudby. Současná perspektiva a odlišné kulturní kontexty mohou umožnit vytvoření nového názoru na jeho tvorbu.

Bibliography

Scores

BLATNÝ, Josef. *Pastorale pro harmonium nebo klavír*. Soukromý archiv rodiny Blatných.

BLATNÝ, Josef. *Pět preludií op. 63*. Soukromý archiv rodiny Blatných.

BLATNÝ, Josef. *Preludio festivo e Fuga op. 36*. Soukromý archiv rodiny Blatných.

BLATNÝ, Josef. *Preludium a fuga op. 22*. Soukromý archiv rodiny Blatných.

BLATNÝ, Josef. *Sonata semplice op. 66*. Soukromý archiv rodiny Blatných.

BLATNÝ, Josef. *Sonáta pro varhany op. 11*. Soukromý archiv rodiny Blatných.

BLATNÝ, Josef. *Sonáta pro varhany*. Praha: Český hudební fond, 1972.

BLATNÝ, Josef. *Tři pastorální preludia pro varhany*. Brno: Pokoj.

Sources

Archiv Římsko-katolické farnosti u kostela sv. Jakuba, Brno, inventární číslo 4235/002. Haus Protokoll des Stadtpfarrers bey St. Jacob in Brünn, s. 365.

Josef a Anna Blatní [fotografie]. Soukromý archiv rodiny Blatných.

KUNDERA, Rudolf. *Portrét Josefa Blatného* [olejomalba]. 1937. Soukromý archiv rodiny Blatných.

Oddělení dějin hudby Moravského zemského muzea, Jos. Blatný Matiné, sign. G 22.

Oddělení dějin hudby Moravského zemského muzea, Třicátá pátá výroční zpráva jednoty na zvel-ebení církevní hudby na Moravě. Za spolkový rok 1916, sign. V 0.643.

- Oddělení dějin hudby Moravského zemského muzea, Třicátá prvá výroční zpráva jednoty na zvel-
ebení církevní hudby na Moravě. Za spolkový rok 1912, sign. V 126.
- POLOLÁNÍK, Zdeněk, skladatel a varhaník [ústní sdělení]. Brno, 21. 2. 2023.
- Moravský zemský archiv. Číslo knihy 16947, číslo svazku VII. Rodní a křestní kniha [online]. Brno
– sv. Petr a Pavel (na dómě), s. 251. [cit. 19. 04. 2024]. Dostupné z: [https://www.mza.cz/
actapublica/matrika/detail/7873?image=216000010-000253-003381-000000-016947-000000-
AP-B11269-01330.jp2](https://www.mza.cz/actapublica/matrika/detail/7873?image=216000010-000253-003381-000000-016947-000000-AP-B11269-01330.jp2)
- Archiv města Brna, fond S 4 II Farnost sv. Tomáše, signatura S4/25. Římsko-katolická fara
u sv. Tomáše Apoštola.
- TICHÝ, Otto Albert. Skladby Josefa Blatného. *Lidová demokracie: orgán Československé strany lidové*,
19. 10. 1951.
- Výroční zpráva za školní rok 1928–1929*. Brno: Státní hudební a dramatická konzervatoř v Brně,
1929.
- Výroční zpráva za školní rok 1929–1930*. Brno: Státní hudební a dramatická konzervatoř v Brně,
1930
- Výroční zpráva za školní rok 1930–1931*. Brno: Státní hudební a dramatická konzervatoř v Brně,
1931.
- ZAHRÁDKA, Jiří (ed.) a kol. *Korespondence Leoše Janáčka* [online]. [cit. 2023-12-05]. Dostupné z:
<https://korespondencejanacek.musicologica.cz/zaznamy_view.php?id=322>.
- LUKLOVÁ, Jaroslava. *Vzpomínka na profesora Josefa Blatného*. In: *Zpravodaj 2019–2020*. Spolek přátel
tel hudby v Brně. 2020. č. 2.

Literature

- (a). Zemřel poslední žák L. Janáčka. *Lidová demokracie: orgán Československé strany lidové*,
roč. 36, č. 175, 26. 7. 1980, s. 4.
- a-. *Dalibor: Hudební listy*, roč. 18, č. 12, 29. 2. 1896, s. 88–89.
- vs-. Původní dopisy. *Dalibor: Hudební listy*, roč. 20, č. 17, 19. 2. 1898, s. 128.
- BLATNÝ, Josef. Jos. Blatný: Houslová sonáta. *Hudební rozhledy*, 20. 11. 1926, roč. 3, č. 2, s. 22.
- BLATNÝ, Josef. Janáček, učitel a teoretik. *Opus musicum*, 1969, roč. 1, č. 4, s. 97–100.
- BLATNÝ, Josef. Má konfese. *Opus musicum*, 1970, roč. 2, č. 8, s. 242–243.
- BLATNÝ, Josef. Má mírová symfonie. *Opus musicum*, 1972, roč. 4, č. 2, s. 44–46.
- BLATNÝ, Pavel. Josef Blatný – Janáčkův žák a následník. In *Leoš Janáček, jeho žáci, spolupracovníci
a přátelé: Sborník z 22. ročníku muzikologické konference Janáčkiana (Ostrava 4. a 5. června 1998)*.
Luděk Zenkl, Jan Mazurek (eds.). Ostrava: Pedagogická fakulta Ostravské univerzity, 2000,
s. 39–40.
- BLATNÝ, Pavel – ČERNOHORSKÁ, Milena. *Fejetóny*. Veverská Bítýška: Editio Moravia, 1999.
- Brněnská konzervatoř 1919–1945: památník k prvnímu čtvrtstoletí Státní hudební a dramatické konzerva-
toře v Brně*. Brno: Konservatoř, 1947.
- Dnes a zítra. *Lidové noviny*, roč. 51, č. 1, 1. 1. 1943, s. 4b.
- Dalibor: Hudební listy*, roč. 41, č. 1, 20. 11. 1924, s. 22.
- Knihy a hudebniny. *Za hudebním vzděláním: měsíčník pro sblížení širší veřejnosti s hudebním uměním*,
roč. 1, č. 4, 1. 12. 1925, s. 77.
- KUNDERA, Ludvík. *Janáčkova varhanická škola*. Vyd. 1. Olomouc: Velehrad, 1948.
- LUKLOVÁ, Jaroslava. 26. 4. 2016 *Varhanní koncert ze skladeb Josefa Blatného a Pavla Blatného* [online].

- [cit. 2024-03-27]. Dostupné z: <<https://www.klubmoravskychskladatelu.cz/2016/04/05/26-4-2016-varhanni-koncert-ze-skladeb-josefa-blatneho-a-pavla-blatneho/>>.
- Městská rada brněnská. *Lidové noviny*, roč. 42, č. 188, 14. 4. 1934, ranní vydání, s. 4.
- Nakladatelství Vyšehrad v Praze. *Lidová demokracie: orgán Československé strany lidové*, roč. 4, č. 141, 18. 6. 1948, s. 4.
- Nová díla našich skladatelů. *Listy Hudební Matice*, roč. 18, č. 4–5, 22. 6. 1946, s. 157.
- np. Sága rodu Blatných. *Rovnost: list sociálních demokratů českých*, roč. 84, č. 125, 30. 5. 1969, s. 5.
- PAPÍRNÍK, Miloš. *Moravsko-slezská revue 1905-1923: Brünner Wochenblatt 1824-1827*. Brno: Moravská zemská knihovna, 2010.
- RACEK, Jan. *Leoš Janáček a současní moravští skladatelé: nástin k slohovému vývoji soudobé moravské hudby*. Brno: Unie českých hudebníků z povolání, 1940.
- REYNEK, Bohuslav. *Korespondence*. Praha: Karolinum, 2012.
- Různá oznámení. *Lidová demokracie: orgán Československé strany lidové*, roč. 27, č. 144, 19. 6. 1971, s. 6.
- Rytmus: měsíčník pro soudobou hudbu: zpravodaj Přítomnosti, sdružení pro soudobou hudbu a Čsl. sekce Mezinárodní společnosti pro soudobou hudbu*, roč. 9, č. 9, 07. 06. 1944, s. 108.
- SEDLÁČEK, Marek. *Klub moravských skladatelů: 22 let obnovené činnosti*. Vyd. 1. Brno: Masarykova univerzita, 2014.
- Sjezd moravské samosprávy. *Lidové noviny*, roč. 38, č. 604, 1. 12. 1930, ranní vydání, s. 1.
- Sjezd Čs. obce legionářské. *Lidové noviny*, roč. 40, č. 549, 31. 10. 1932, ranní vydání, s. 2.
- ŠLAPANSKÁ, Eva. *Jak jsem je znala. Vzpomínky na významné osobnosti kulturního života spjaté s Brnem*. Brno: SVAN, 2001.
- ŠTĚDRŮŇ, Bohumír. Blatného varhanní sonáta v rozhlase. *Lidové noviny*, roč. 49, č. 146, 21. 3. 1941, ranní vydání, s. 7.
- ŠTĚDRŮŇ, Bohumír. *Ferdinand Vach*. Praha: Česká akademie věd a umění, 1941.
- ŠTĚDRŮŇ, Bohumír. Blatný Josef. In *Československý hudební slovník osob a institucí*. ŠTĚDRŮŇ, Bohumír – NOVÁČEK, Zdenko – ČERNUŠÁK, Gracian (eds.). Sv. 1., A–L. Praha: Státní hudební vydavatelství, 1963, s. 104–105.
- ŠTĚDRŮŇ, Bohumír. Varhanní koncert brněnské konzervatoře. *Lidové noviny*, roč. 49, č. 272, 30. 5. 1941, ranní vydání, s. 7.
- ZEMAN, Václav. *Brněnský varhanní festival – historie a současnost*. Diplomová práce. Janáčkova akademie múzických umění, 2020.

